

tum erit, sumpserit. *Pol.* Panis hic, quem tu tantopere probas, spongiosus, aquaticus est: malo densiorem. *Cri.* Mihi vero non displicet spongiosus, modo ne sit speusticus; hic vero etiam hectas attollit, quod focacei solent facere, cum sit, uti satis apparet, fornaceus. *Pol.* Cibarius hic panis, & acetosus est, & acerosus, typhaceum dicas. *Sc.* Sic consueverunt nostri agricolæ triticum omne, quod huc important, acerare prius in villa, & miscere multis generibus seminum, sapor autem ex fermento est nimio. *Pol.* Nullum hominum genus est hoc fraudulentius: non malefaciunt, nisi quum nesciunt. *Cri.* Panis hic non est satis fermentatus. *De.* Putate hodie Iudæum, qui azymo vescabantur iussu Dei. *Cri.* Id quidem, quod homines essent pessimi: ut interdicta est illis iuilla, qua nihil palato gratius: nec, si moderate sumas, salubrius. Et quidem azyma iussi sunt comedere cum lactucis agrestibus, quæ sunt perquam amaræ. *Pol.* Illa omnia
fen-

sensus habent altiores, omittamus hæc. *Sco.* Et quidem disputationem de pane. Si de obsoniis fuerit tanta controversia, magna erit in toto convivio discordia. *Cri.* Accidet nimirum, quod Horatius 3 inquit.

Tres mihi conviva prope dissentire videntur,

Poscentes vario multum diversa palato.

Sco. Appone lances illas, & tympana cum ceralis, & prunis, & malis granatis, & persicis pomis, & persicis præcocibus. *Pol.* Cur M. Varro dixit, convivas non debere excedere numerum Musarum, cum de eo numero non constet? alii enim ponunt tres, alii sex, alii novem. *Cri.* Dixit tanquam si constaret esse novem, & ita erat vulgo receptum: unde Diogenis iocus in ludimagistrum, qui paucos haberet discipulos, depictas autem Musas in ludo: Præceptor, inquit, *Syntais Musais* 4 multos habet discipulos. *De.* Sed estne verum, Persas pomum hoc, quod apud ipsos esset

lethale, invexisse in Græciam, ad pestem eorum quibuscum bellum gerebant? *Cri.* Sic accepi. *De.* Admirabilis est in ingeniis terrarum varietas. *Cri.* *India mittit ebur*, (inquit Virgilius,) 5 *molles sua tura Sabæi.* Hem, cydoniperfica. *Si.* Novum insitionis inventum, priscis incognitum, cedo nobis pateram illam cum ficis duricoriis, qui sunt (ut nostis) prodromi. *Sco.* Satis est fructuum: expleamus nos rebus aliis salubrioribus corpori. *Cri.* Quid his salubrius? *Sco.* Nihil, si salubre, & sapidum idem sunt, sicut in meridiano somno, 6 *Cri.* Ego condono illis nocumentum propter oblectamentum. *Sec.* Non meministi verficulum Catonis:

*Pauca voluptati debentur, plura
saluti.*

Dato singulis singulas gabatas cum iure carniū, ut sorbeant: id vero, & calfaciet intestina, & blande abluet ad molliendum ventrem. *Si.* Profecto, puer, amo te de suilla hac salita: ò pernam 7 sapidissimam, maialis est. Brassicas
illas

illas cum larido, si mihi vis aufcultare, redde coquo, per hoc quidem temporis, aut serva in brumam. Lucanicæ huius scinde mihi bucceam unam aut alteram, quo suavius ebibam primum cyathum. *Gr.* Pareamus medicorum consilio, admonentium, ut porcinæ addatur merum: funde vinum. *Scio.* Sequitur actus fabulæ, fortassis hoc anni tempore præcipuus. Spectate huius actus apparatus: primum omnium à caliculis custos abaci scyphos exposuit vitreos cristallini vitri cum vino albo purissimo: aquam putes solo aspectu. Sanmartinium ⁸ est *, & partim Rhenense, non infectum, ut solent in Belgia: sed quale in media Germania bibitur. Oenophorus relevit hodie ferias duas, alteram vini Helveli, seu Flavi ex agro Parisiensi: alteram sanguinei Burdegalensis: habetis

G3

* Melius dixisset Peralta, Villafraña, oppidorum Navarre: vocaturque vulgo Vino rancio.

betis in apyroto alia parata : fuscum , Aquitanicum , & nigrum è Sagunto : petat quisque ex sententia palati sui. *Cri.* Quid potest nunciari lætius ? ut nihil est durius , quam perire siti. Ego vero mallem optimam nobis aquam prospexisses , hunc nuntium audivissem libentius quam de vino. *Sto.* Nec ea deerit. *Sim.* Nuper , cum essem in urbe Roma , bibi apud Cardinalem quendam vina generosissima omnifariam saporis , nam eram præfecto cellæ vinariæ perquam familiaris : vinum dulce , leve , acutum , suave , austerum. *Dem.* Mihi vehementer placet aiglauces 9 . *Pol.* Sic fere Belgicis fœminis. *si.* In pagis quibusdam Galliæ flores apponuntur ; secundarium autem vinum , & tertiarium habent in deliciis. Sed ea vilia sunt magis , quam vina : & alioquin vinum Gallicum toto genere nec aquam , nec ætatem fert : itaque paullo post , quam est diffusum , bibitur , quippe post annum inclinat ro illico , & fit dubium , tuum fugiens , & acuit :
quod

quod si manserit diutius, emucet,
& in vappam vertitur. Hispanum
vinum, & Italicum bene fert, &
aquam, & ætatem. Dem. Quid rei
est vinum fugiens? vinciantur pro-
be dolia, & obferetur cella, im-
mo & domus claudatur, si sit opus.
Pol. Ut poma fugientia, quæ ata-
ti cedunt nec servantur: & disce-
dere vulgo dicimus: cuius contra-
rium est vinum consistens. Dem.
Eunde mihi prius aquam ad dimi-
dium calicem, super hanc infundes
vinum more veteri. Cri. Immo, &
hodierno, multarum gentium. Gal-
li, & Germani contra faciunt. Dem.
Quæ nationes volunt bibere aquam
visatam, aquæ addunt vinum; quæ
vinum aquatum, vino superinfun-
dunt aquam. Cri. Quæ vero vino
aquam non adfundunt, quid bi-
bunt? Dem. Vinum purum putum.
Cri. Etiam, nisi prius sit à vina-
rio irrigatum. Pol. Baptizare id
vocant, ut vinum sit Christianum:
ea erat meo tempore elegantia phi-
losophica. Dem. Illi baptizant vi-
num, & se ipsos exbaptizant. Pol.

Perius agunt, qui iniiciunt calcem, sulphur, mel, alumen, & alia dictu tetrوريا, quibus nihil est corporibus perniciosius: in quos publice deberet animadverti, ut in latrones, aut sicarios: inde sunt enim incredibilia morborum genera, & potissimum arthretica. **11 Cri.** Ex conspiratione cum medicis id agunt, ut utrique rem augeant. **Dem.** Nimis mihi porrigis plenum calicem: deple quaeso te aliquantum, ut sit locus aquae infundendae. **Cri.** Funde mihi in icyphum illum coloris castanei: quid rei est? **Sco.** Nux praegravis Indica, ab labris argento circumclusa: visne in cullulo illo ligni hebeni? quod ferunt esse saluberrimum. Ne addas tantum aquae: nescis vetus verbum, *Perdis vinum infusa aqua.* **12 Dem.** Immò perdis utrumque, aquam, & vinum. **Pol.** Malim utrumque perdere, quam ab alterutro perdi. **Sco.** Lubetne potare more Graeco ex illis pateris, & capacioribus poculis? **Cri.** Minime vero. Admonebas nos modo antiqui

qui proverbii, vicissim admoneo
te præcepti Paulli : Nolite inebriari
vino, 13 in quo est luxuria : &
Salvatoris nostri : Videte ne gra-
ventur corda vestra crapula 14, &
ebrietate. Cri. Unde est hæc frigi-
da, tam pura, & pellucida? Sco.
E fonte proximo. Cri. Ad vinum
diluendum malim cisternam, mo-
do defæcatissimam. Dem. Quid pu-
tealem? Cri. Usibus lavandi aptior
est : quam bibendo. Pol. Fluviati-
lem commendant plurimi. Cri. Rec-
te, si fluant amnes per venas auri,
ut fere in Hispania : & sit quieta,
& liquida. Sim. Mihi-vero in phia-
la illa Samia affer aliquantum cer-
visiæ, quam puto refrigerando cor-
pori hoc æstu utilissimam. Sco. Ex
qua tandem cervisia? Sim. Ex te-
nuissima : nam aliæ nimium incraf-
sant spiritus, & reddunt obesum
corpus. Pal. Mihi item dato, sed
in vitro illo terete 15. Sco. Curre ad
culinam, quid illi cessant? quin
mittunt missum alium 16? vides
iam hinc neminem attingere? Affer
pullos gallinaceos, elixos cum lac-

tucis, buglossa hortensi, & intubos: vervecinam quoque & vitulinam. *Cri.* Adde etiam in scutellis paululum sinapi, aut petroselinati. *Dem.* Violenta res videtur sinapis. *Cri.* Non admodum congruit biliosis: iis tamen, qui crassis, & frigidis humoribus redundant, haud inutilis. *Pol.* Idcirco sapiunt populi Septemtrionales, quibus illa est magno usui præcipue cibus crassis, & duris addita, ut bubulæ, & falfamentis. *Sco.* Hoc loco existimo pultes, & prisanas venturas in tempore, leucophagum, similaginem, amyllum, oryzam, vermiculos 17, edat quisque ex quibus volet. *Dem.* Vidi, quia vermiculis huiusmodi vehementer abhorreret, quod autumaret collectos fuisse ex terra, aut cœno, & vixisse aliquando. *Cri.* Scilicet metuebat, ne in aqualiculo suo reviviscerent. Oryzam ferunt nasci in aqua, mori in vino, cedo igitur vinum. *Dem.* Ne bibestatim à cibo calido, intermisce prius frigidi aliquid, & solidi. *Cr.* Quid? *Dem.* Crustam panis aliquam,

quam, vel turundam unam aut alteram carniū. *Sim.* Vah, pisces cum carnibus in eadem mensa? mare miscetur terræ? hoc vetant medici. * *sco.* Immo hoc placet medicis. *Sim.* Credo, quia illis utile. *sco.* Cur ergo vetant medici? *Sim.* Erravi, à medicina prohiberi dictum oportuit, non à medicis. Sed qui sunt pisces isti? *sco.* Appone ordine, primum lupum illum assum cum aceto, & capparibus, tum passeris elixos cum succo lapathi acuti, folias frixas, lucium recentem, & capitonem: lucium salitum serva tibi:

G6.

tibi:

* *Videndus Benedictus XIV. suis Apostolicis Litteris ad omnes Episcopos Orbis Catholici, datis anno 1741., quarum prima Non ambigimus; secundæ vero In suprema incipiunt. Encyclicis duabus, primæ Archiepiscopo Compostella die 8. Julii anno 1744.: quæ incipiunt Si Fraternitas. secundæ universis Ecclesiæ rectoribus die 10 Junii anno 1745. quæ Libentissime quidem.*

tibi : thynnum assum recentem , & thynnum in falsamento , menas recentes frixas , crustulata 18 , in quibus insunt mulli barbati , murenæ , & trutæ multis conditæ aromatis , gobios frixos , cammaros , & caneros elixos. Admisce scutellas cum intritis alliato , piperato , erucato. *Sim.* Ego vero de piscibus loquor , non edam. *Cri.* Si philologus cœperit de piscibus movere controversiam , hoc est , de re incertissima , & controversissima , incipite nobis lectulos inferre , hic erit cubandum. *Sco.* Nemo dignatur vel gustare , tolle hæc. *Sim.* Atqui convivia olim Romæ lautissima , & (ut ipsi soliti erant dicere) pollucibilia , ex piscibus constabant. *Cri.* Ita sunt mutata tempora , & si hoc etiamne durat apud quosdam. *Sco.* Importate assa , pullos , perdices , turdos , anaticulas , querquendulas , palumbulos , cuniculos , lepuseulos , vitulinam , & hædinam , & intinctus , seu embammata , acetum , omphacium , oxypora , mala etiam medica,

dica, & cytronia, & olivas Balearicas conditivas, quassas, & in muria asservatas. *Dem.* Non adsunt Bæticae. *Sco.* Magis sunt saporis sciti Balearicae. *Cri.* Quid fiet grandibus illis belluis, anseri, cygno, pavoni? *Sco.* Ostende tantum, & refer in culinam. *Pol.* Hem pavonem! Ubi est Q. Hortensius, cui erat in deliciis? *Sim.* Tolle agnina. *Sco.* Cur tolletur? *Sim.* Quia est insalubris, ferunt eam non alia exire, quam qua intravit. *Cri.* Vidi quendam devorare ossa olivarum struthionice. *Sco.* Ex quibus carnibus sunt artocreae 19 istae? *Cri.* Haec est ex cervina. *Sco.* Haec ex damica, illa est, ut puto, aprugna 20. *Cri.* Condituras ipsas malm, quam carnes. *Sim.* Plane ita est: etiam res amaras condimentum reddit suavissimas. *Cri.* Ecquid est vitae totius condimentum? *Dem.* Aequus animus. *Cri.* Aliud quiddam ego proferam amplius, & augustius. *Dem.* Quid tandem hoc meo? *Cri.* Pietas, sub qua, & animi aequitas comprehenditur, & ad res uni-
ver-

verfas asperas, faciles, medias condimentum aptissimum, & iucundissimum. *Scō.* Infunde vinum album Hispanicum in carchesium illud, & circumfert per convivas. *Dem.* Quid paras agere? sub prandii finem propinas nobis vinum forte, ac generosum: dilutius erit post hac bibendum, si consultum cupimus valetudini. *Sim.* Recte mihi videris admonere: frigida enim oportet esse in convivio postrema, quæ pondere suo cibos ad imum ventriculum detrudent, & vapores caput impetentes cohibeant. *scō.* Tolle ista, muta orbes, & quadras, da secundam mensam, nam nemo extendit usquam manum. *Cri.* Adeo voravi initio avide, ut statim amiserim appetitum. *Dem.* Ego item non appetitione, sed impetu feror ad primas dapes: inde me expleo. *Pol.* Nescio quid edi de piscibus, id gustum meum prorsus retulit. *Sim.* Tantum ne bellariorum apparatus, & cupedines, cum nihil superest amplius cupediæ? pyra, mala, caseus multiplex, sed palato meo congruen-

gruentissimus est hippax. *Cri.* Non reor hippacem 21 esse hunc, sed Phrygium, ex lacte asini, qualis e Sicilia usque advehitur, columellari forma, & quadra: qui, cum frangitur, in laminulas finditur, si-ve phyluras. *Dem.* Caseus hic, & si Britanicus, fistulosus est: non erit, mea utique sententia, vobis gratus. *Cri.* Sed neque hic spongiosus Hollandicus. Parmensis hic est bene compactus, & satis (ut videtur) recens: & ille Penafelius 22 facile cum Parmensi certarit. *Dem.* Non est Parmensis, sed Placentinus. *Cri.* Etiam, si placet, vulgo Germanorum suavissimus * est caseus vetus, putris, confricatus, & vermiculosus. *Sin.* Qui talem edit caseum sitim vepatur: & edit, ut bibat. *Sco.* Pistor dulciarius nimium.

* Hodie delicatior aestimatur Roncalensis, vulgo de Ochagavia, oppido Navarra; is enim mittitur Matritum, ibique tamquam obsonium prima notæ mensis (dic nunc tabulis) apponitur.

mium moratur, quin affert scri-
blitas, & artolagana testuacia, &
fartagine conspersione in cacabum
iniecta olei ferventis, melle super-
fuso? *Cri.* Caryotas da mihi aliquot,
& ad edendum, & ad servandum:
fortasse nocte hac nihil edam aliud.
Sco. Cape igitur spathalium 23 hoc
integrum: vin ex malograntis? *Po.*
Heus, puer? spolia nobis hanc pal-
mam agrestem, & da quod est
esui. *Sco.* Potionis vos admoneo: sci-
tis Aristotelis 24 esse opinionem,
tragemata 25 esse inventa, ut ea
nos ad bibendum invitent, ne ci-
bus in arido coquatur. *Cri.* Opor-
tet ergo inventorem fuisse, vel
nautam, vel piscem, qui adeo
timeret ariditatem. *Sco.* Affert ea,
quæ solent vocari sigillum stomachi,
post quæ nihil est nec edendum,
nec bibendum: bucellatum, cy-
doniatum, coriandrum sacharo
contectum: hoc vero manducan-
dum est, non edendum: sed quod
ex manso reliquum est aridum, ex-
puendum. Collige frusta, & reli-
quias in canistris: affert aquas odo-
ri-

riferas , rosaceum , floris mali medici moscatum. *Po.* Agamus Christo gratias. *Puer.* Agimus tibi gratias Pater , qui tam multa ad hominum usus condidisti : annue , ut tuo favore ad cœnam illam veniamus tuæ beatitudinis. *Po.* Agamus nunc domino gratias. *Cri.* Age tu. *Po.* Immo agat Democritus , qui in hisce rebus multum valet. *De.* Gratias tibi non possum agere pro merito hoc statu reipublicæ : vides enim omnia à Baccho perturbata : sed recitabo quas Dionisio egit Dionigenes , nam mandavi memoriæ : tu labenti memoriæ , & linguæ titubanti , in tanta eluvione habebis veniam. *Sto.* Die quicquid libuerit , scribetur in vino. *De.* Defatigasti te ipsum , Scopa , uxorem , famulos , famulas , vicinos , coquos , pistores , ut nos magis comedendo , & bibendo delassares. Socrates sapienter , qui in mercatum celeberrimum ingressus exclamarit : O dii immortales ! quam multis ego non indigeo , tu contra posses dicere : Hæc omnia quotula portio sunt

sunt eorum, quibus ego indigeo? Naturæ placent modica, & illis ea sustentatur, ac fulcitur, hæc tam multa, tam varia obruunt naturam: merito Plinius: Varietas ciborum homini pestilens, pestilentior condimentorum: referimus hinc domum gravata corpora, referimus animos obrutos, ac demersos cibis, & potionibus, ut nullo hominis officio rite possimus fungi. Tu ipse iudicato, ecquam tibi gratiam debemus. *Sco.* Hæccine est gratia quam habetis? sic rependitis prandium tam opiparum? *Ro.* Ita plane quod enim maius beneficium, quam, ut fias sapientior? tu nos domum remittis plane bruta, nos te domi tuæ volumus hominem relinquere, ut scias consulere tuæ, ac alienæ valetudini, & secundum naturæ desideria vivere, non iuxta corruptas ab stultitia opiniones. Vale, & sape.

1. Siliginem tritici delicias ait. Plin. 18. cap. 8. inde siligineus panis, ut idem.

idem lib. 18. cap. 9. pro delicato accipitur. Inde illud Seneca: Siligineum fames reddet. 2 Typhaceum, id est, panis niger, vulgo de Centeno. 3 Epistola 2 lib. 2. 4 Cum Musis, id est, si cum iis enumerentur Musæ pictæ in ludo. Laer. in vita Diog. lib. 6. 5. 1. Georg. 6. Somno merid. Nam ut Plau. in Must. Non bonus est somnus homini de prandio. 7 Perna, vulgo pernil. 8 Sanmartinum, ex illo Hispaniæ oppido. 9 Aiglauces, id est vinum dulce, & muliebre. 10 Inclinat, id est mutatur. 11 Arithretica, vulgo la gota. 12 Ut Cat. Procul hinc abito lymphæ, vini perniciēs. 13 Nolite ad Eph. 5. 14 Videte. Lucas. 21. 15 Terete, id est longo, & rotundo. 16 Missum alium, vulgo otro cubierto. 17 Vermiculi, vulgo fideos, ò macarrones. 18 Crustulata, quæ vulgo Artelete. 19 Artocrea, pastel de carne. 20 Aprugna, de Jabali. Nota bene, tiro. 21 Hippax: caseus est equinus. 22 Penafellius, ex illo oppido Hispaniæ. 23 Spathalium, ramo de Datiles. 24 Arist. Problema. Sec. 22. 6. Tragemata, id est secunda mensa cibi, saccha-

charo, & melle conditi, & vulgo,
postres.

EBRIETAS.

Asotus, Tricongius, Astemius, Glancia.

Asotus. Quid tu dicis Tricongi? quam laute nos heri accepit Brabantus ille? Tri. Male sit illi, non potui tota nocte quiescere. Vomui (sit habitus honos vestris auribus) convolvi me subinde toto lecto, modo ad spondam anteriorem, modo ad posteriorem: fauces, & stomachum videbar mihi reiecturus: nunc præ dolore capitis, nec oculorum officio possum fungi, nec aurium, lamina ponderosa plumbi videtur mihi in frontem, & oculos incumbere. Aso. Frontem & tempora fortiter adstringe fascia, I, & rex videberis. Tri. Seu ipse potius Bacchus, à quo institutum manavit diadematum in reges. Aso. Recipe te domum, & edormi crapulam. Tri. Domum vero? nihil

nihil æque fugio , & averfor , ut domum & uxorem clamolissimam: ea si me nunc adspiceret, longiores haberet homilias, quam Chrysostomus, *Abst.* Hocceine appellas tu, laute tractari? *Glau.* Plane ita est: nam laverunt probe guttur, & fauces. *Abst.* Manus vero? *Glau.* Ne semel quidem. *Aso.* Immo sæpe vino, & lacte, dum alii in aliorum pateras immittebamus manus. *Glau.* Quid potest dici lautius? & quidem digitos pingui carniū, & embamatis inviscatos. *Abst.* Tace, per divos quis posset absque nausea rem adeo audire obscœnam? quanto minus videre, aut de eiusmodi vino, aut lacte gustare? *Aso.* Divi, vestram fidem, adeone es Abstemi, delicatus, ut hæc ne auribus quidem possis devorare? quid faceres palato, ut nos? Sed heus tu, Tricongi, compotator suavissime, mitamus puerum aliquem, qui nobis in illa phiala fictili afferat ex eodem vino: nulla est certior huic veneno theriaca. *Tri.* Est hoc exploratum? *Aso.* Quidni esset? memine-
ris

ris versus, quos cantat Colax 2,
ad sanandum morsum canis noctur-
ni, fume ex pilis eiusdem canis.
Glau. Narra, quæso, de convivio.
Abst. Ne narres, nisi velis me re-
moveere quidquid habeo in ventricu-
lo, cum iplis vitalibus. *Glau.* Fa-
cesse igitur paullisper. *Aso* Ego nar-
rabo quam commodissime, ut nus-
quam sit honos præfandus. *Glau.*
Incipe, obsecro, adverte animum,
Abstemi. *Aso.* Glaucia mi, ante
omnia istud ex me habe, nullum
esse hominum genus, quod com-
parari possit cum festivo, & largo
convivatore. Quidam ostentant eru-
ditionem rerum variarum, id est,
mera nugamenta: alii iactant ex-
perientiam, & usu collectam pru-
dentiam: quorsum id? Sunt qui
habent quidem opes, sed non au-
dent expendere miseri, quid eos
iuvat asservare? benignus conviva-
tor ubique prodest, ubique est gra-
tus, vel solus illius adspectus ex-
hilarat tristitiam animi, & discutit,
si qua est in eo miseria, sive recor-
datione convivii, sive spe, atque
ex-

expectatione : alia omnia , quæ dicuntur bona animi , nec ego video , & sunt ieiuna , atque infrugifera. *Abst.* Rogo te , Alote , quis est auctor tam bonæ sententiæ ? *Afa.* Ego , & omnes mei similes , id est , plerique ex Gallia Belgica à Sequana ad Rhenum flumen : tantum dissentiunt inter nos homuli quidam , vel miseri , & præparci , qui Abstemio suum invident cognomen , frugi volunt appellari : vel quidam magna sapientiæ opinione suffarcinari , idest , inani nomine , quos etiam nos (idest , maxima pars hominum , & præcipua) ridemus. *Abst.* Quid audio ? *Glau.* In hoc ille non fallitur , & si ebriosus : nam nusquam eruditio minus habet pretii , quam in Belgica , non aliud esse rentur virum eruditione præstantem , quam futura , vel textura. *Abst.* Atqui student hic multi , & non infelici profectu. *Glau.* Deducuntur à parentibus parvi filii ad scholas , tamquam ad opificium , quo parent sibi deinceps victum. Ipsi etiam scholastici , dictu incredibile.

dibile, quam parvi institutores suos faciant, quam prosequantur honore exiguo, & præmiis adeo tenuibus, ut doctores insignes, ac primi nominis tolerare sese vix possint. *Abst.* Ista sunt ab instituto sermone aliena: revertamur ad convivium. *Abso.* Hoc malim audire, & missos faciamus iam tandem sermones istos studiosos, qui sunt profecto infrugiferi. Nescio quemadmodum vos Itali de eruditione statuatis: mihi certe res videtur non solum inutilissima, sed etiam damnosa. *Abst.* Idem videtur bovi, & sui, quod tibi, & nobis quoque videretur, si non plus haberemus mentis, quam tu. *Asot.* Non esset finis. Itaque audi iam: primum omnium accubuimus severi, & tristes, sacrata est mensa, silentiumque ubique, & quies, cœpimus expedire cultellum quisque suum, speciem præbebamus non invitatorum, sed invitorum, adeo id diceres facere nos coactos, & faciebamus re vera admodum legniter: nondum enim incaluerat animus.

mus ardore illo libero : aptat quisque mantile suum humeris , nonnulli etiam pectori , alii de mappa extendunt super gremium : sumit panem , adspicit , volvit , purgat siquid esset carbonis , aut cinerum decorticat , & hæc omnia lente , & cunctabunde. Quidam auspicati sunt cœnam à potione : alii priusquam biberent , paullulum sumpserunt acetarii , & bubulæ salitæ , ad excitandum dormiens palatum , & stimulandum languidulum : primus scyphus fuit cervisia , ut frigidum cæmentum subterneretur ardori vini. Allatus est facer ille liquor , primum poculis angustis , & exiguis , quæ magis sitim irritarent , quam restringerent. Dominus homo festivissimus , qui potiozem in hac tota regione nullum habet , ac ne parem quidem mea utique sententia (quod sit dictum sine cuiusquam iniuria) iubet afferri pocula capacissima , & cœptum est largiter potari more Græco , ut dicebat illic philogræcus 4 quidam,

H

qui

qui Lovanii olim studuerat. Ibi
cœpimus loqui, tum incallescere,
hilaritas ubique, & risus diffu-
sissimus, ò cœnæ noctesque deo-
rum! alii aliis præbibimus, &
magna æquitate faciebamus paria:
nefas erat sodalem fraudare, tali
præsertim tempore. *Abst.* Merito:
cum agitur non de calice vini, sed
de sensu, & mente, rebus in ho-
mine præcipuis. Sed ut hac de re
tam læta, tam festiva, tu & ego
colloquamur, primum rogandus
es, an sis ebrius. *Asot.* Non reve-
ra, & facile est cognoscere ex or-
dine orationis meæ: nam si essem,
putas me hæc referre potuisse adeo
composite? *Abst.* Recte est, alio-
quin iuxta Mimi versiculum, cum
absente litigarem. Principio cur
non extruatis templum aliquod in
hac regione Baccho, cœlestis hu-
ius liquoris repertori? *Asot.* Hoc
vestrum est, qui ædem habetis
Romæ Sergii & Bacchi: nobis ta-
tis est quotidie illi passim sacra fa-
cere. Et fortasse erigeremus tem-
plum, si constaret fuisse illum in-
ven-

ventorem : nam de ea re audivi
disputari inter studiosos quosdam.
Sunt , qui putent primum fuisse
Noam , qui vinum biberit , qui-
que sit inebriatus. *Abst.* Dimitta-
mus ista. Cedo , quod vinum bi-
betis ? *Asot.* Quid nostra refert,
quod sit vinum , aut cuius : ha-
beat modo nomen , & colorem
vini ? id satis est nobis , delicias
illas quærat Gallus , aut Italus.
Abst. Quæ ergo potest esse delec-
tatio , cum id non gustas , quod
in corpus ingeris ? *Tri.* Fortasse
nonnulli initio aliquid gustant , in-
tegro palato : mox vero deprava-
to , ex tanta humoris redundan-
tia , gustum omnem amittunt. *Abst.*
Siti iam extincta , nulla superest
voluptas , quæ tota sita est in sa-
tisfaciendo desideriis naturalibus :
ita ut tormenti sit genus sine siti
bibere , aut sine fame edere. *Tri.*
Putas nos , Abstemi , ad volup-
tatem potare , aut quod sit iu-
cundum ? *Abst.* Tanto ergo estis
peiores bestiis , quæ cupiditatibus
naturalibus aguntur : vos neque

illuc ducit ratio , & retrahit natura. *Tri.* Ducit nos eo fodalitas, & paullatim inebriamur imprudentes. *Abst.* Quoties estis inebriati? *Tri.* Quotidie plurimos. *Abst.* Non sufficiunt ergo tam multa experimenta ad devitandum rem tam foedam? atqui bellua vel uno experimento fieret cautior. *Glauc.* At sodales istos, in quorum gratiam transeunt ex hominibus in bestias, scis quam habent charos? dum potant, darent illis præcordia: digressi illinc, vix agnoscunt, vitam & animam cuiusvis illorum nollent redemptam sibi nummo festertio. *Abst.* Quibus ex poculis hauriebatis vinum, & quomodo? *Aso.* Primum allata sunt vitrea, paullo post, ob periculum sublati illis, exhibita argentea. In vinum iniiciebamus à primo herbulas, quod id suaderet anni tempus: paullo post ius carniū, lac, butyrum, cremorem. *Abst.* O sparciem, ne belluis quidem tolerabilem! *Tri.* Quanto in Tragi-

coteron exclames, si scias alios in aliorum pocula manus sordentes immittere? conicere ovorum, & pomorum, & nucum putamina, & olivarum, ac prunorum ossa? *Abst.* Abstine ab hisce narrandis, si vis, ne me hinc in silvas aliquas fuga abripiam. *Tri.* Audi tu in aurem, *Glaucia.* Quidam horum gestant in faciendo itinere cornu venatorium, plenum, ut necesse est pulvere, & stipulis, & floccis, & fordibus aliis: ex hoc bibimus. *Glau.* Quid? *Tri.* Quid vero? vinum. *Glau.* Immo vero mentem. *Tri.* Plane ita est, & post epotam mentem, matulis non admodum mundis, fumpis de scamno lecticari, usi sumus pro calicibus. *Abst.* Quis fuit convivii exitus tamquam fabulae? *Afor.* Natant vino pavimenta. Inebriati sumus omnes, hospes in primis homo strenuus, deiectis sub mensam magna victoria duobus, aut tribus. *Abst.* O præclaram victoriam, & de re pulcherrima, ac prædicanda! Sed omnes tamen

vinum vicit ? *Asot.* Etiam. *Abst.*
Miserum te, quid putas esse ebrium?
Asot. Probe & ex animi sententia
indulisse Genio. *Abst.* Cui genio?
bono, an malo ? *Glau.* Si recte
omnia scruteris, nusquam inve-
nies cui indulgeant : neque enim
animo, nec voluptati, nec ulli rei
alteri, cui alii indulgent, qui
vitiis obtemperant, & pravis ani-
mi cupiditatibus. Sed inebriari est,
sensuum facultates amittere, exire
de potestate rationis, iudicii, men-
tis : plane ex homine fieri vel pe-
cus, vel faxum. Quæ deinceps
sequantur, & si numquam ebrios
vidi, tamen facillimum est coniecta-
re : loqui, & nescire quid loqua-
ris : si quid commissum est tibi
arcanum maxime celandum, effu-
tire : atque ea dicere, propter
quæ te, & tuos, & sæpe patriam,
ac provinciam universam in gra-
ve discrimen adducas : nulla dis-
tinctio amici, & inimici, uxoris,
& matris : rixæ, iurgia, inimici-
tiæ, plagæ, vulnera, mutilatio,
occisio. *Tri.* Etiam sine ferro, &
san-

sanguine: nam non pauci continuant ebrietatem cum morte. *Glau.* Quis non malit domi se cum cane aliquo, aut fele includere, quam cum ebrio? plus enim mentis est in illis animalibus. *Abs.* Post ebrietatem vero cruditas, debilitatio nervorum, paralyfes, arthretici cruciatus, gravedo capitis, & corporis totius, hebetatio sensuum omnium, memoria extinguatur, & ingeni acies retunditur: unde stupor in tota mente, & ad intelligendum, sapiendumque, & ad eloquendum. *Afol.* Iam incipio intelligere, magnum esse malum ebrietatem: posthac dabo sedulam operam ut bibam ad hilaritatem, non ad ebrietatem. *Glau.* Hilaritas est ianua ebrietatis: nemo venit ad bibendum eo animo, ut inebrietur: sed bibendo exhilaratur, continuo post sequitur ebrietas. Difficile est enim signare hilaritatis metam, atque in ea sistere. Lubricus est gradus ab hilaritate ad ebrietatem. *Abs.* Dum vinum habes in scypho il-

H4

lud.

Illud est in tua potestate: dum in corpore, tu es in illius, haberi iam, non habes: cum bibis, tu tractas vinum pro tuo libito, postquam biberis, illud te tractabit pro suo. *Afor.* Quid ergo? numquamne est bibendum? *Abst.*

Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt. 6

Bibendum quidem non potandum: natura sola in hoc docet bruta, hominem non docebit eadem natura ratione adiuta? Edes cum esuries, bibes cum sities, fames, & sitis admonebunt quantum, quando, quatenus edendum, & bibendum. *Afor.* Quid si semper sitiam, nec sitim possim mitigare, quin fiam ebrius? *Abst.* Bibe, quod inebriare non possit. *Afor.* Non fert constitutio mei corporis. *Abst.* Quid si tantum esuries, ut exatiari nullo cibo posses, nisi disrumpereris? *Afor.* Ea vero non esset fames, sed morbus. *Abst.* Nimirum opus esset medicina ad eam famem tollendam, non dapibus nonne? *Afor.* Quid ni? *Abst.*

Eo-

Eodem prorsum modo medico
tibi esset opus ad eam sitim, non
caupone : & potionem de pharma-
copolio petita, non de cenopolio:
non est ea sitis, sed morbus, &
quidem perniciosus.

1 Pli. lib. 7. c. 56. 2 Alusio
ad iocum Plautinum. 3 Abstemium
aqua potorem vocat Horat. lib. I.
epist. 3. ad Mace. Dicitur ab abs-
tineo, & temetum, quod antiquis
valebat vinum. 4 Philogræcus, Var-
ronis vocabulum. 5 Unde illud vi-
num memoria mors. 6 Horat. in
epist. quæ vulgo poetica dicitur.

REGIA.

Agrius , Sophornius , Holocolax.

Arg. Quid est, quod tam multi Regem comitantur, tam vario cultu? *So.* Quin tu potius vultus, contemplaris, quam cultus? magis sunt enim vultus varii, ac diverſi, quam cultus, & vestitus. *Arg.* Istud quoque de vultibus quamnam habet causam? *Sop.* Vestiuntur quidem alias pro facultatibus, alias pro ratione dignitatis, aut generis, sæpe etiam, ut cuiusque est vel ambitio, vel vanitas, multi quoque vestimentorum elegantia utuntur pro hamo, & reti, ad favorem captandum, vel Regis, vel procerum, animos puellarum non raro. Vultus autem affectus animi sequitur: talis est fere, qualis interior animi habitus. *Arg.* Sed cur tam multi huc conveniunt? *Hol.* An non de-

decet, ut plurimi sint, ubi est
caput, & regimen provinciae to-
tius? *Sop.* Optime: sed plerique
non adeo rempublicam spectant,
ut privatam: & sequuntur eum,
in cuius manu est regimen non
tam patriae, quam fortunarum?
Hol. Quidni? quandoquidem om-
nia sunt pecuniae venalia. *Sop.* Sic
iudicant illi, quibus animus, &
mens nihil omnino est: valetudo
autem, & dotes corporis viles.
Agri. Quid opus est in hoc tumultu
aulico tanta Philosophiae spe-
culatione? ego vero malim de vo-
bis intelligere quinam sint isti tan-
to numero, tam varia specie, ac
forma? *Hol.* Ego tibi omnes per-
censebo ordine: nam Sophro-
nius hic, quantum intelligo, non
est admodum in regibus versatus;
ego vero comitatus omnes regiones:
adii, penetravi, perscrutatus sum,
perspexi, gratus semper omnibus,
& iucundus. *Sop.* Inde, credo,
paraſti tibi cognomen illud Holo-
colacis. *Hol.* Rem tenes: sed
tu, Agri, ausculta. Ille, in quem

aures , oculi , mens omnium in-
tente est , ac defixa , est Rex , ca-
put Reipublicæ. *Sop.* Verè caput ,
& ideo salus , cum est sapiens ,
ac probus : pernicies autem , cum
malus , aut demens. *Hol.* Ille qui
pone sequitur , puellus , est filius
eius hæres , quem in aula Græca
vocabant *Despotan* , hoc est do-
minum : in Hispania vocant Prin-
cipem ; in Gallia Delphinum. Tor-
quati illi in vestibus holosericeis ,
&

* Sic Magnus Carolus VI. noster ,
Castellæque III. verè Rex , quia
ipsemet regit : verè caput , quia ip-
semet imperat : verè salus , quia
ipsemet medicatur , seclusis antris. O !
Hispanos verè felices ! Rex verè
sapiens , quia iustus : verè iustus ,
quia principium , & finis debiti so-
luti , & solvendi suorum prædeces-
sorum. Quid ultra ? verè potimur
vere. Deo gratias. = Hæc animi fi-
gitur gratitudo postridie nonas
Martii , quibus colitur festum
S. Veremundi , Navarra verè filii.

& holobrizis, procures sunt regni, insignes dignitatum militarium nominibus, principes, duces, præfides limitanei, 2 quos marchiones nominant, comites, viri, qui barones voce barbara nominantur, equites. Ille est magister equitum, quem vulgo Comitem stabilem appellant, nomine ex aula Græca sumpto, ubi magnus Connestabulus cognominabatur, sicut præfectus maris, Admiratus. 3 Est & prætorio præfectus, qui non solum palatio præerat, sed etiam satellitio, quem, Romuli tempore, præfectum celerum nominabant, & satellites ipsos Celeres. Agr. Quinam sunt illi in vestibus talaribus, magna severitate vultus? Hol. Sunt regii consultores. So. Istos, quos in consilium adhibet Princeps, prudentissimos esse oportet, magni rerum usus, & in decernendo gravitatis, ac moderationis summæ. Agr. Qui istuc? So. Quia sunt oculi, & aures Principis, atque adeo Regni universi, & eo magis, si cæcus, aut fur-

dus

us sit Rex, captus suis sensibus,
vel ab ignorantia, vel à deliciis.
Agr. Etiamne luscus ille, & ille
alter furdaster, oculi, atque au-
res sunt Regis? *So.* Peior est cor-
dis cæcitas, & surditas. *Hol.* Eos,
qui sunt à consiliis, sequuntur
scribæ, nec ii pauci, vel unius
ordinis: tum qui pecuniam prin-
cipalem tractant, vel procurant,
coactores, tribuni ærarii, præ-
fectus fisci, procurator fisci, &
fisci advocatus. *Agr.* Qui sunt iu-
venes illi comptuli, & festivi, qui
semper Regem sectantur, & ad-
stant illi, alii arridentes, alii ore
aperto velut admirabundi? *Hol.*
Hæc est cohors intimorum ami-
corum, deliciae, atque oblec-
tamenta Regis. *Agr.* Duos illos
ingredientes cur affectantur tam
multi vultuosi? *Hol.* Quia iis est
apud Regem fides præcipua: alter
est præfectus sacris scriniis, five
princeps scribarum: alter à secre-
tis arcanis, apud quem est Reg-
ni brebiarium: idem est Principi
à memoria: eaque de causa, offe-
runt.

runt se illi quotidie tam multi, ut
memoriam illius de se refricent, ac
renovent, quandoquidem is est
principis memoria. Illi autem, qui
ducunt vultus, sunt litigatores,
quique res suas persequuntur: nec
eorum unquam negotia finem in-
veniunt, longa contexta serie pro-
crastinationum 4. Duo illi, qui de-
ambulant in porticu, præfecti sunt:
alter cubiculo, alter regio equili:
habent hi sub se alios permultos
cubicularios, & equifones. Sed in-
grediamur regiam cœnationem. *Agr.*
Ah quanta turba, qui apparatus
tam anxius, & morosus! *Sop.* Id
vero, maiore cum admiratione fue-
ris intuitus, si scias, quam levem
ad rem pertinet, nempe, ut sorbeat
ovum unum, & pauxillum vini bi-
bat nauseabundus. *Hol.* Ille est heb-
domadæ huius architriclinus cum-
scirpo. Indico: pocillator est ado-
lescens ille; structor nondum est
ingressus. *Agr.* Qui sunt cum Rege
pransuri? *Hol.* Quinam esset tam
beatus, qui posset epulis accum-
bere divum? *Scop.* Atqui olim re-
giæ

giæ menſæ adhibebantur convivæ,
modo duces exercitati, modo vi-
ri claro genere: alias inſignes vel
uſu rerum, vel eruditione, quo-
rum ſermone Rex fieret melior, ac
ſapientior. Sed Gothica, & alio-
rum barbarorum ſuperbia morem
hunc noſtrum invexit. *Hol.* Habent
proceres aſſeclas ſuos armigeros,
exoletos, pueros pedifſequos, pue-
ros à pedibus, ſive à calcari. Sunt
inter eos divites magnificentiffimi,
qui pleroſque excipiunt cœna rec-
ta: alii, quibus hoc moleſtum vi-
detur mittunt amicis ſportulas,
id que eſt tenuioribus utilius, ſed
recta convivari plus habet ſplendo-
ris. *Agr.* Aliud hominum genus
videre mihi videor in illo cœnacu-
lo. *Hol.* Illud eſt gynæceum, ſi-
bi Regina habitat cum matronis
ſuis, & puellis: aspice, ut ingre-
diuntur, & egrediuntur ex par-
thenone, & tamquam apes ex al-
veario, juvenes amatores, man-
cipia Cupidinis. *Sop.* Sæpe, & ſe-
nes, bis pueri. *Hol.* Nihil eſt ma-
ioris voluptatis, quam audire illo-
rum

rum acute excogitata dicta, vel poemata, cantiunculas, melodias antelucanas, confabulationes cum puellis, videre saltationes, obambulationes, varietates colorum in cultu, habitus, & formas vestimentorum: habent pueros amantissimos, per quos mittuntur, & remittuntur mandata: hi vero nunciant, & renunciant ultro, & citro mandata, qua solertia, diligentia, educatione? divi vestram fidem, nudis capitibus, flexo poplite, atque etiam positis genibus, audire est quotidie, & videre aliquid novi inopinati, acute, & subtiliter, & excogitati, vel dicti, animose, aut dextere, aut solute facti. *Sop.* Immo dissolute. *Hol.* Quæ felicitas maior? quis possit ab huiusmodi suavitate divelli? *Sop.* Colax, Colax, & tu sine amore insanis, & sine vino ebrius es: quæ ineptia potest esse maior, quam ista abs te descripta? *Hol.* Nescio, qui fiat, ut ex scholis videas plerosque discedere, ingressi semel aulam in ea consenescent. *Sop.*

Tam

Tamquam qui de Circes poculo biberant, amissa mente, & in belluarum ingenium degenerantes, nolebant inde egredi, & ad hominum naturam, ac conditionem redire. *Agr.* At hi omnes, cum se ad suam quisque domum receperunt, quid agunt? quibus se actionibus occupant, ut saltem fallant tempus? *sop.* Plerique omnes nihil magis addunt serium, quam quod cernis, atque adeo otium illis multorum vitiorum parens est, ac nutricula. Ludunt quidam taxillis, chartis, alveolo, aciebus: alii per occultam detractionem, & artificiosam maledicentiam horas pomeridianas transmittunt, hoc est, quibus domi desident: aliqui mirifice capiuntur scurris, & planis, in quos sunt profusissimi, cœtera præparci, & fordidi. Sed præcipua aulæ corruptella, est assentatio uniuscuiusque erga alios omnes, quodque peius est, erga semetipsum: ea efficit, ut nullus unquam nec à se, nec à socio veritatem conducibilem audiat, nisi
for-

forte in iurgio : quam is tum parum pro veritate accipit, sed pro contumelia. Hol.

Hic quæstus est nunc multo uberimus. 8

Tu cum tua veriloquentia efuries strenue : ego, arridendo, adblandiendo, omnia adprobando, & laudando, evasi locuples. Agr. Non possent hæc incommoda Reges corrigere? Sop. Perfacile, vellent modo. Sed aliis hi mores placent, quia suorum similes : alii ipsi sibi eas occupationes accersunt, per quas numquam vacet recti aliquid, aut sani cogitare : non desunt, qui remissis animis, & dissoluti, non arbitrantur ullius domus, ac familiæ mores ad curam suam pertinere : quæ non pertinet profecto minus, quam ad unumquemque nostrum sua domus privata.

1 Holocolacis : id est penitus adulatoris. 2 Qui in limitibus regni constituuntur in præsidio. 3 Alias admirabilis. 4 Procrastinationum, id.

id est temporis , sive termini. 5 Gynæceum est locus secretior in ædibus mulieribus aptus. 6 Ex parthenone: id est, loco ubi habitant Virgines. 7 Scurra, vulgo bufonada, bagatella. 8 Teren. in Eu. act. 2. sec. 2.

PRINCEPS PUER.

Morobolus , Philippus , Sophobulus.

Morobolus. Quid agit tua cel-
 situdo , Philippe? Phi. Le-
 go , & edisco , ut ipse intueris.
 Mor. Intueor fane , & cum dolo-
 re : defatigas te , & maceras ge-
 nerosissimum istud corpusculum.
 Phi. Quid ergo agerem ? Mor.
 Quod alii proceres , principes , vi-
 ri nobiles , & opulenti , equitare ,
 confabulari cum puellis Augustæ
 matris tuæ , saltare , discere artem
 tractandi arma , lufitare foliis , aut
 pilea , salire , currere. Hæc vides
 esse studia nobilitatis iucundissima.
 Quod si tantis oblectationibus
 fruun-

fruuntur, qui vix digni sunt, ut in familiam tuam admittantur, quid te facere convenit, tanti principis filium, & hæredem? *Phi.* Quid studium litterarum, nihilne prodest? *Mor.* Prodest quidem, sed iis, qui sunt initiandi sacris, aut qui ea arte victum sunt sibi comparaturi, quemadmodum aliis futoria, aliis textoria, & artes cæteræ quæstuariæ. Surge, quæso te, pone libros de manibus, eamus deambulatum, certe ut respires aliquantisper. *Phi.* Non licet mihi nunc per Stunicam, & Siliceum. *Mor.* Qui sunt hi Stunica, & Siliceus? an non subditi tui, in quos tu habes imperium, non illi in te? *Phi.* Stunica est educator meus, Siliceus autem institutor literarius. Subditi sunt illi quidem mei, seu verius patris, sed pater, cui ego sum subditus præfecit illos mihi, & me illis subiecit. *Mor.* Quid? ergo dedit pater celsitudinem tuam in servitutem illis hominibus? *Phi.* Nescio. *Mor.* Ah, facinus indignissimum! *Sop.* Mi-
pime

nime vero , ô fili , immo illos
fecit servos tuos , quos voluit ti-
bi semper adhærere , oculos , au-
res , animum , mentem in te unum
defixa gerere semper , & relictis
suis quemque negotiis , tuum unius
negotium agere : non , ut te in-
periose vexent , sed , ut rudes tuos
mores boni illi , & sapientes viri
ad virtutem , decus , atque excel-
lentiam forment : non quo te red-
dant mancipium , sed , ut vere
liberum , & vere principem , qui-
bus si non obtemperaveris , tum
demum servus eris extremæ con-
ditionis , peior iis , qui inter nos
versantur , empti & venditi ex
Æthiopia , vel *Africa*. *Mor.* Cuius
tandem esset mancipium , si illis
educatoribus morem non gereret?
Sop. Non certe hominum , sed vi-
tiorum , qui domini sunt impor-
tuniores , atque intolerabiliore
quovis homine improbo , & sce-
leroso. *Phi.* Non satis ista intelli-
go , quæ dicis. *Sop.* At intellexis-
ti : quæ *Morobulus* ? *Phi.* Planis-
sime omnia. *Sop.* O quam essent
ho-

homines felices, si quam cito habent sensum, atque intelligentiam rerum levium, & malarum, haberent etiam bonarum, & conducibilium! Nunc vero, contra evenit, ætate ista nugas, ineptias, immo infanias, ad quas te Morobulus est adhortatus, facile intelligis, quæ ego de virtute, de dignitate, de omni laudis genere dicerem tam caperes, quam si Arabice loquerer, aut Gothice.

Phi. Quid ergo faciendum consuleres? *so.* Ut saltem sustineres assensionem, nec huius suasis, nec meis aquiesceres, quoad de utriusque posses iudicare.

Phi. Quis dabit hoc iudicium? *Sop.* Ætas, institutio, experimenta.

Mor. Huiusquam esset longum ista expectare.

Sop. Bene monet Morobulus: abice libros, eamus lusitatum, & ludemus ludum, in quo unus eligitur rex: is præscribit aliis, quæ sint agenda, parent cæteri iuxta leges lusionis: tu eris rex.

Phi. Ut erit ludus? nam, si eum ignorem quomodo potero regem in illo

illo agere ? *Sop.* Quid dicis Philippule , dulcissime , deliciæ Hispaniarum ? in ludo , & rebus levissimis , in quibus error nihil affert periculi , non auderes regnum suscipere , ludi nescius , & vis tot , & tanta regna serio capeßere , ac regere , ignarus conditionum , populorum , legum administrationis , denique rudis totius prudentiæ , instructus solum ridiculis ineptiis , quas tibi Morobolus hic in animum instillat ? Heus puer , dic præfecto equilis , ut proferat huc equum illum Neapolitanum , & ferocissimum calcitronem , & sternacem : in quo Philippus sedeat. *Phi.* Minime vero illum , sed alium cicuritiorem : nam regendi equi tam refractarii nondum artem habeo , nec vires. *sor.* Quæso , Philippe , & putas tu leonem illum esse æque ferocem , aut equum adeo calcitronem , & refractarium , & minus parentem frænis , quam gentes , ac coetus hominum , qui conveniunt , & congregantur ex omni vitiorum , flagitiorum , sce-

le-

lerum , & facinorum genere? ex
animi perturbationibus concitatis,
incensis , inflammatis , ardentibus?
equum non audes attingere , po-
pulum poscis quovis æquo ad re-
gendum , tractandumque diffici-
liorem? Sed missa isthæc faciamus.
Vides in hoc flumine illam cym-
bulam? navigatio est iucundissi-
ma , atque amœnissima inter pra-
ta , & salicta , quæso descenda-
mus in eam : tu sedebis ad cla-
vum , & ages cymbam. *i Phi.*
Ita plane , ut vos subvertam , &
demergam , quemadmodum nuper
fecit Pimentellulus. *so.* Ne cym-
bam quidem gubernare vis , in
amne tam modico , & tam placi-
do , quia indis , & committis te
mari illi , undis , fluctibus , tem-
pestati populorum , inscius , & in-
expertus? plane usu tibi evenit,
quod Phaetonti : qui, aurigandi nes-
cius ardore iuvenili, currum patris
gubernandum sibi depoposcit : no-
tam esse tibi fabulam reor. Præ-
clare Isocrates , duas res maximas
in hominum via dicebat esse , prin-

cipatum, & sacerdotium: quas tamen nemo non expeteret tamquam dignus, nemo non crederet se recte posse gubernare tamquam prudentissimus. *Phi.* Intellego nihil esse conditioni, ac personæ meæ perinde necessarium, ut artem, ac peritiam regendi regni. *So.* Probe rem tenes. *Phi.* Quomodo eam assequar? *So.* Eduxisti tu illam tecum ex matris utero? *Phi.* Nihil minus. *So.* Quomodo igitur scies, nisi discas? *Phi.* Nullo modo. *So.* Qua igitur fronte audet Morobulus hic esse tibi auctor, ut ea studia relicias, quibus & artis huius peritia, & aliarum rerum maximarum, ac pulcherrimarum cognitio paratur? *Phi.* A quibus ergo sunt hæc haurienda? *So.* Ab iis, qui ea maximis in genîis animadverterunt, atque observaverunt, quorum alii sunt mortui, alii vivi. *Phi.* E mortuis quomodo discendum? possuntne mortui loqui? *So.* Numquamne fando audivisti nominari Platonem, Aristotelem, Ciceronem, Senecam, Livium, Plutar-

tarchum ? *Phi.* Magna nomina : sæpe , & cum ingenti admiratione , ac laude. *So.* Illi ipsi , & alii permulti eorum similes , iam olim vita functi , confabulabuntur tecum , quoties , & quamdiu libuerit. *Phi.* Quomodo ? *So.* Libris , quos ad docendam posteritatem reliquerunt. *Phi.* Quin dantur mihi iam in manus ? *So.* Dabuntur brevi , posteaquam didiceris eum sermonem , quo possis loquentes illos intelligere. Sustine paullisper , atque hanc brevem molestiam perfer , quæ devoranda est in accipiendis principiis : illico post incredibiles sequentur delectationes : quas qui nondum degustarunt , mirandum non est à literato studio abhorrere. Nam , qui sunt experti , eo citius à vita , quam à libris , & rebus cognoscendis avelleris. *Phi.* Cedo vero , qui sunt vivi , à quibus sapientia hæc discenda est , & mens bona ? *Se.* Si iter esses quodpiam initurus , à quibus tandem de itinere percunctareris ? utrum ab iis , qui